

(గత సంచిక తరువాయి)

పిడుగువంటి లక్ష్మణుని మాటలకు జానకి గ్రంథపడి మూసేసిపోయెను. కొంత రోజువుల కామె చెప్పినట్టి 'వాడుగా' లక్ష్మణుని కా కనుపు దుఃఖములే వ్యభిచరించినది. నేను పూర్వవత్తు కర్మ పనులించుచున్నాను. పోయిన బస్సులో నేకేలో దంతుల యెడఁ గాటునకు కారణభూతురాలై యుండవలెను. లేనిన్ని అగ్నిపాక్షిగా నిర్దోషురాలని నిరూ పించుకొన్న వత్తు మీ అన్న యిట్లు విడిచి పుచ్చువా? నా ప్రశ్నను సుండిన శ్రీరామ చంద్రుని పాదారవిందముల నేదించుచుండి నను నాకు దుఃఖము వచ్చుచునే యుండినది. ఇప్పుడు నా ప్రాణతపసి విడిచి యేకాంత నున నీ అడవిలో కృతించుచు ఎవ్వరితో పిచుని చెప్పుకొనఁగలను? మునులువచ్చి నీ ముగియు నిన్నేల యిట్లు వదలిపెట్టెనని ప్రశ్నించిన నేను చెప్పఁగల ప్రత్యుత్తరమేమి? తొంద్రీ లక్ష్మణుని నేవెప్పుడే గంగానదిలో తడి ముగియిన నా భర్త రాజవంశమునకు నతర్థి వచ్చునెమో! నీ అన్న యాజ్ఞకు నీవు తిరిపావహించి నన్నిండు విడిచిపొమ్ము; దుఃఖ భాగిని అగు నేను నాకర్మ ననుభవించెదను. నా అర్థలకు వంతునము చేసితివని విన్న వించుము; రాజాగారి కుకలము వడిగిరినని చెప్పుము. రాజాగారిలో "శ్రీరామచంద్రా! నేను తరితున్నారనినని నీవు ప్రకటనకుడిగా నెలుగుదువు. నీయందు విరమభక్తురాల వనియు నీ హితమునే యెల్లప్పుడుఁగోరుచుండు ననియు నీకేతెలియును. అట్టి వనిత్రురాలగు నీతను జూకాకవాదమునకు వెలుచి నిండు చూలాలగు వత్తు-భయంకరమును నిర్ణయమును అగు నాబధవులతో విడిచిపెట్టితివి. నీకు వచ్చిన యా యువవాడును నేను విహరించవల యును. నీకేనాకుఁబరచుగతివి. నీవు భర్త మును విహరించుచు నీ సోదరుల వెట్లు ఆద

రించుచున్నావో అట్లే పాదులను జానకదలను పూదరింపుము. పాదులు నీ పుత్రులవంటి వాడు; వారిని ప్రేమతో నిచ్చుకీకముగా నేలినచో నీకు సాటిలేని మేటి కీర్తిలగును. పాదుల యువయాదవత్ నేను దుఃఖించినట్లు నా కరీనువత్ నేను విచారించను. వత్తుఁ గూర్చి ప్రజలు ఏమి చింతించినను నాకు అగ త్యములేదు. అందరి నిజానిజములను నేను తిర్పించుటలేదు. అనులకు భర్తయే దేవత, అతఁడే వింధువు, అతఁడే గురువు. కాఁబట్టి ప్రాణములను విడిచియొనను తరి హితము చేకుర్చవలయును" అనిచెప్పెను. "నిండు చూలాలగు వత్తుచూచి, లక్ష్మణుని విడిచి పుచ్చి పొమ్ము..." అని నీకామహాదేవి నిర్వ చించెను. ములకులవంటి యా మాట లాల

సీతా వనవాసప్రారంభం

కింది లక్ష్మణుఁడు దీవారి దీన చిత్తుడై వదిలెన పాష్టాంగ వంతునమాచరించి మాటాడఁ బాలక యామెకుఁ బ్రదక్షిణముచేసి యొక మునూర్తకాలము భ్యానించి యెచ్చి "భోభనురాలా! నాకేమి చెప్పెదవు...తల్లీ! ఎవ్వరుగాని యిదివలకు నిన్నుఁగాని నీహిత మునుగాని చూచి యెలుంగను; పాదములు మాత్రము చూచియుండినీ. నా అన్నతో విర మామును భొందియుండఁగా నిచ్చట నిన్ను చూచుట పాపఁగడుగదా? అమ్మా! నా దౌర్భాగ్యమును నీమని నిందించుకొనఁ గలను?" అని నుడిచి గిరుక్కునదిరిగి అతి తేగముగా నావయొక్క పెనుకకు సహితము చూడక నావికులను ద్వర్షపెట్టెను. నావ గంగా తీరము చేరఁగనే లక్ష్మణుఁడు రథ మెక్కి కుత్తుకూలినట్లుగా వంతులతో నొకటి

తడిపోయెను. దూరమగుచున్న యారవమును దిక్కించుచున్న నీక భృతవయమునఁ బొంగి వచ్చు భోజమును భరింకఁబాలక భర్తను గాంచు వర్షవృక్షులేక మయూరములు తిరు గాడు నా యడవిలో గొంతెచ్చి గోలు గోలు మని విలపించుటకు మొదలు పెట్టెను. కొంతసేపటికి మునికుమారులు మృదయ విచారికముగా విలపించుచున్న నీకుమారుని బాల్మీకి తమ మామని యెవ్వరుపోయి "..." స్వామీ! మీరు భగవానుని తరు; ఒంటరి పోటుల నిర్ణయ మగు నాంకారమున నాకు పహితము ప్రదించువట్లు నుమలిపోవుచున్న ఆ మహావీరప్రద-పి మహాత్ముని భార్యయొ కాని రెండవ లక్ష్మీవలెఁ గన్పట్టుచున్నది. సత్యాచారవంతు వికృతవనముతో నేర్చు చున్నది. మీరు నేగముగావచ్చి యా దీను రారినఁ బరిసోపుఁడు. ఆమె దేవతగానున్నది. దుఃఖించుట కామె యెవ్వరాలి గాదు. ఆమెను మావవకారగా మేము తలంపము. ఆమె కరణుపొందినదిగాన నామె నాదరిం చుట తిదిరము-అని చెప్పఁగానే భర్తయ్యఁడగు బాల్మీకి కరీణలముచే వంతయు గ్రహించి కానకీ తున్నచోటికి వత్తిరిగియుగా పెడలి పోయెను. అరిచిపెంట కిప్పులెల్లరు తయిన మైరి. అతి కుభురమగు వన్యమును స్వీకరించి యా బాల్మీకి నిష్కలేని నీకే కడకేలి, యామె నుద్దేశించి "అమ్మా! నీవు తరతర మహారాజోదంతు; రామనిఁ బ్రియమైన

మగు వత్తిరిగి యాక్రమమున విడిచియుండెను. అప్పుడు మీ తొంద్రయగు దళభయము గురవపు లగు విసివలవానిఁబాచుటకరీయ అచ్చట నూన్యనితలంగుతో నదిగా నేకస్థితులను దుర్భావోమనఃగాంచి యానవులకు వమన్ని కింది గొంగిలెను. "స్వామీ! నా రామఁ డెంతకాలము కీ పించును? ఇతర పుత్రులె న్నాల్లీ బ్రతికెదడ? రామవకు పుత్రు లెందరు?" అని మీ కింది - దుర్భావని- బ్రష్టింకఁగా వతఁడు రాజా! పూర్వ ము భృగువత్తి నైత్యులకు వతఁడనిచ్చుటలే వారు నిర్భయముగానుండిరి. అట్టి వంశినిఁ దిలకించి విప్లువుకొనించి తన త్రోమర కామెకరీణుకు భందించెను. అందులకు భృగువత్తికినిన విప్లువుకుట్టేకంచి అతఁడు రాజగు నా భార్యను చంపితివి గనుక నీవు మాననలతోమూలొలుట్టి యచ్చట దిగిరా లెను భార్యనియొగమును పొందుము అని కపించెను. భర్తవత్తిరాఁడగు విప్లువు లోకకారాగ్య మా కామమును గ్రాహ్య ముగా నంగీకరించెను. ఇట్లు కపింకఁబడిన విప్లువు భూభవచుండనీ కొడుకుఁగాలుట్టెను. రాజా! అతఁడే రామఁడని కృషికికెక్కిన వాడు. భృగుకావలము కృతామఁడనుభ వింకఁగిలెను. రామవకు ఇద్దలు కొడుకులు పుట్టుదురు. నాకు నుల్కొచ్చెట అన్నిం గుడుగాని ఆ యొ భ్య లో పుట్టెను" అని కాకృచ్చెను. భూభవము విప్ప లక్ష్మణుఁడు కొంతసేపింది మిప్పకుండెను. అంతలో వాడు గోమతీయును స్థలమున నివసించిరి.

(సతేమం)

పంచాంగం

నిమ్మగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి

వైకృతమాసం ధరలు

మేనెల 20 తేదీనుండి అన్ని భావ్యములు, కనుపులు, కుభురకవార్తములు, రసనీరవ కిర్తు పులు, నెయ్యి, మానె, మొదలగు తెల్లములు అన్నిటి భర పెరుగును. అంతటా దుర్భిక్ష ముగా నుండును. వర్ష మల్పము, ఎండలెక్కును.

రోహిణీకారై

మేనెల 25 తేదీ వర్షావృష్టం గం. 1-37 నిమిషములకు రోహిణీకారై ప్రకటం.

నిర్దుష్ట గృహనిర్మాణ ముహూర్తము

మేనెల 29 తేదీ మార్కాదయంతో కృవ భగవ్నుమన గృహనిర్మాణ ము ముక్తము కలదు.

మేనెల తిధులు

23 శని	బి పాద్యమి	ను	8-36 సంక
24 ఆది	విదియ	ను	1-9 "
25 సోమ	తదియ	ను	10-56 "
26 మంగళ	చదివి	ను	9-3 "
27 బుధ	మంచయి	ను	7-35 "
28 గురు	మక్తి	ను	6-33 "
29 శుక్ర	పెచ్చయి	ను	6-1 "

వసిరికలు -
కామెర్లు
తయవడవనిలేదు
★
తాత్పర్య ని. రామయ్యంగారు,
రింగనామెలపేట - తెల్లూరు.

పండిత డి.గోపాలాచార్యులవారి

జీవామృతం

ఆరోగ్యానికి బలానికి

అయ్యర్వేదామృతం ప్రసిద్ధి పొందినది.

గ్రంథసమీక్ష

అభిజ్ఞాన శాకుంతలము

శ్రీ రామదాసు ఆయ్యంగార్ రసాస్వాదినీ వ్యాఖ్య

వ్యాఖ్యకర్త: శ్రీ నెలటూరు రామ దాసయ్యంగారు ఎం. ఎ., ఎల్. టి. ప్రభాకరులు. వేదము వేంకటరాయ శాస్త్రి ఆంధ్ర బ్రాహ్మణ, 4 మల్లికార్జున స్వామిగుడి నందు, లింగశిల్పవిధి, మద్రాసు. వెల రూ. 10-00.

కావ్యంబలము ఖండ భాగంబంతయుల వాని కన్నెన నాటకరూపము. తనం వెంకట్రాయ శాస్త్రిగారు పాండిత్యముతో ఉద్ధరించు. శ్రీమదా నెలటూరు రామదాసుఆయ్యంగారు శాస్త్రిగారి శిష్యువరంజను. సంస్కృతాంధ్ర ములలో తాళులు తెలిసినవారు. వెల్లూరి వెంకటగిరి రాజాగారి కాళాకాలంలో చరిత్రాధ్యాపకులుగా నుండి ఎంతో శిష్యులను తీర్చిదిద్దుచేసినవారు. ఆ స్వచ్ఛందపుణ్య భూమిలో, వారు కావ్యంబలమును "రసాస్వాదినీ" అను తెలుగు వ్యాఖ్యతో కల కలిపించారు. నురువద్యులవలన కావ్య గ్రహించిన మామూలు తాళవిధిలను చేయుటయే వారి లక్ష్యము. ఈ రసాస్వాదినీ వ్యాఖ్య శిష్యునికైమైన సురక్షితము.

ప్రతిభిన్న వ్యాస ఇవ గౌరవ లాభవనము; ప్రేమాదరణ చిహ్నము. శాస్త్రిగారి పర్యవేక్షణలోనే శిష్యుల హృదయములలో గలిగింపజేసిన లయించిపోవుట వ్యాఖ్యముకాదు. విశాల పాఠక ప్రపంచమునకు గుర్రాటుకలిగించవలెదా? ఈవ్యాఖ్య మహావి పాపాపిపాంథము చేయబడినది. విద్యార్థులకు, శాస్త్రుల గారి హృదయములో ఎంత అర్థమైతే, ఎంత వాఙ్మతముతో కలిగినా, విశా మరందమును గొలిపిన మధురము. శాస్త్రులుగారి శిష్యులు ఎంత అభిప్రాయముతో శ్రీ రామదాసుఆయ్యంగారు పండి శిష్యులకు విద్యాదానము చేసిన శాస్త్రులు గారు భవ్యతీపులు.

కావ్యంబలమునకు తెచ్చినన్ని వ్యాఖ్యలు, వివిధ భావలలోనీ ఆనువాదములు, విహు మన పూర్వక స రామ ర్పణ ఉన్నవి. "ఉడుపే నామ్మి పా గ రం..." అను మాట్లాడి అధారముగా గొని వినయముతో రామదాసుఆయ్యంగారు ఈ వ్యాఖ్య రచనకు పూనుకొన్నాడు. ఏ వ్యాఖ్యకైనను కొన్ని లక్షణములున్నవి: (1) కావ్యములో నిరూపణలైన ఘట్టాలను విశదీకరించుట. ఇది నిఘంటువుపని. (2) కవిహృదయమును పాఠకునకు తెలియజేయు చేయుట. ఇది వ్యక్తికరమైనది. (3) ఇతర వ్యాఖ్యలకు అడుగులతో కడిగి చూపించుట. ఇది వ్యక్తికరమైనది. (4) పాదారణ పాఠకుల గ్రహణములైన అందచందములు కావ్యమును మధించి, వైరీనీ, అందరూలుజూచుచు మాలమును పరిచవలెనను ఉత్సాహమును కలిగించుట. ఇది వ్యాఖ్యకర్త విమర్శక శక్తితో మిగిలినదైయుండును. రసాస్వాదినీ వ్యాఖ్యలో ఈ లక్షణములన్నియు ప్రోదీపింపబడినవి. ఈ వ్యాఖ్య కావ్యంబలమునకే మెరుగులు నిస్తున్నవి; ఇది తింగిటికొత్త అని ఆరికయోక్తికాదు. యాది, చదివి, ఆహ్లాదించి, ఆనందించవలసినది.

కావ్యము ఎంతో హృదయంగమముగా ఉన్నది; చాలకొద్ది అనుభవ చింతి కృష్ణంబలముతో ముగిసిన ప్రాచ్యముగా చేయబడి

శ్రీ కె. విశ్వనాథం ఎం. ఎ. (అంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం అంగభాషాశాఖ)

నది. "యదాలో..." శ్లోకము మీద వ్యాఖ్య: ఈ చిత్రములు ఇప్పుడు మెయిలు రెయిలు ప్రయాణీకంబు విశ్వము అనుభవముతో నుండునది. (పే. 16) తలవరుల యాశ్రయములు యూనివర్సిటీల కుండిన. (పే. 17). గచ్చరాస్వామిశ్రీ పోరా లంబా కొడుకా (పే. 91) ఈ వ్యాఖ్యలో ఎందుచూచినా అక్కడనే ఏ ప్రాశస్త్యముగనూ గోచరించుచునే ఉండును. "వల్లలలభా వివర్ణన రేఖాశీతా" మీద ఆయ్యంగారి విమర్శ ఎంత విశిష్టమో, మృదయంగమమో (పే. 21) "వల్లలలమును పిండోయే స్వాకావంతరము వచ్చుట వైఖాస మతాచారము. వానప్రస్థులకు వస్త్రవిషేషము కూడదని స్పృశి... రేఖా-శీతా వల్లకాలి పోవుదును. చావల్యమున ఇటువంటి మనలకు." చలాపాద్ధంధుడు చలాపాక్షాంధుడైన అనుట కంటే పాథకులకునే చర్చ శాస్త్రిగారి కవిత్వ పోషకలను సురక్షింతు శక్తి వివర్ణనము.

అయినను కొన్నిచోట్ల వ్యాఖ్యాతయొక్క కవిత్వావిమర్శ బిట్టరకన్న నురువద్యులకట్ట భక్తి మనస్ తోచును. "గృహీతపాత్ర యోధకు" (పే. 103) చర్చ పనిమిడికడం విస్తరించినది. ఇతరవ్యాఖ్య అవసరమో? "ఏ ప్రణయ ప్రయాణానికే అత్రే సేవించుకో" అంటే చాలగానే పేర్కొనియున్న నాటకముల. మీద వ్యాఖ్యలలో కూడ వ్యక్తికర విమర్శ విమర్శల విశ్లేషణలూ మాడవచ్చు! నురభ గ్రాహ్యములకు స్థలములలోనూడ ఈ శివ్రా లోచన వెగటనిపిస్తుంది. "ఈ రాజధాని చాలునా శాస్త్రులవారి పాపాపి రాజధానిని కూతును" అని ఆయ్యంగారిమాట.

"ప్రసన్నానందం..." మీద వ్యాఖ్య (పే. 140) "ఇది కాలిదాసు ఒక్కడే వ్రాయినట్లున్నాము. మిగిలినవారి కవి అలవి పడునది కాదు. దీనిపాటి మత్తునున లేదు ... నకుగ్రీష్మవైశం ... అనునది గీర్వాణ వాఙ్మయమందెల్ల మధురీకమణులనడిగినది" ఇది ఉత్సాహమో? విమర్శా? కాలిదాసు నందు ఎంత మత్తున ఉన్నాడు అది ఇటు పండి ఆరికయోక్తులకు చాటియివ్వడమే. ఈ విశాల విశా ప్రపంచములో అయిదులను కర్మ రములుగా ఎంచరాదు. ఈ మత్తున ఎంత పరిపాపాపాదమగునో గమనించండి. "(పే. 147) 'స్వీకృతి సువిధ్యం పా ముఖం వహ్య తనం భవతి'—ఇది యొక్క కాలిదాస మహావిద్యు చెప్పకాలిన మాట్లాడి. మిగిలినవారు పదభూకంబులేదు" అంటే గొప్పదా ఈ మాట్లాడి ఏ "చెట్ట" కవిలో అయినా ఈమాట మనం చూడవచ్చు. మఱి విషయంలో విల్లరి కవులుకూడా ఈమాట అన్నాడు. దీనిని ప్రశంసించుట మనస్సుకు గిడుదని చాటింతుట! "తొడిగేతమ" శబ్దము విస్తరించిన విమర్శ రాజీయము. ఉత్తమ పురుషులకేంద్రమైన మహా గాత్రము.

విల్లరిమైన ఉత్సాహముతో ఈ చిల్లరి కవులకు సేవించుట అనుమతములని, మద్దక ము నుంచి మడిచిన ప్రశంస: "నాటక విమర్శ గ్రాహ్యమని, పర్యవేక్షణగార్చు" (పే. 68)

ఇటువంటి ప్రశంస అంశములలో ఏ "కొరిండ్రి" కో, ఏ "హెడ్లకో" కో పరిపాకము. మార్కా కవిమూలనవారవిచేయకు. అయితే అగ్రవంతు కాదని, రాజ్య కాదని ఘటా తధంగా చెప్పవచ్చు.

ఇంత విస్తరించిన ఉత్సాహములో ముఖ్యమైన పదవ్యులు తడవి చూపిస్తున్నాడను. కావ్యంబలములో చతుర్థాంశము అంటే ఉత్తమమైనదా? అంతకన్న అధికమైన అంశములేదా? ఎందుకు ఆ అంశానికి అంత ప్రాధాన్యము ఇచ్చినా? అది పదంబలమో? ఆ అంశము లోని శ్లోకవర్ణనములు కాలిదాసు ప్రతిభా సర్వస్వమో? ఇంతకు కావ్యంబలమును ఏ ఉత్త శ్రమతో కవి పుట్టించివాడో? కావ్యప్రాబల్యమును ఆరికట్టుటకో? ఏ ప్రాబల్యమును ఏ ఉత్త శించుటకో? అది శృంగార నాటకమో? అయితే "పువర్ణంబు కవయితో" అని ఎందు లకు? వి వివర్ణన నిర్మించిన నిర్మలదీగా ఆలోచించవచ్చు! రవీంద్రులు అభిప్రాయ తడిపియు మోహాచూరితమై కలుషితమైన ప్రేమ, ఉద్వేగము, కురియించిన ప్రేమగా మారుటను కర్తించుట కా? అవతర్యతా దుఃఖమా కావ్యవస్తువు? కవంతలా పువర్ణంబు యోగము, పర్వ వచనని పుట్టుకా ముఖ్య విషయమో? లే? "తమసాహిత్యోత్సాహము" అను ఉపనిషత్తు చాటియోచు పొందినదా? ఆశ్రయవాసుల, పురజనుల తరతమ భవముల చర్చకాలో! ఇవమిత్తమని తేల్చలేము.

భారతములోని కవంతలాపాఖ్యాన విషయము ఉత్సాహముతో చేర్చబడినది. కవ్య పురాణము, కాలిక ధర్మ ప్రస్తావనలేలేదు. వాటి చర్చకుడ అవసరమని తోచును. భారతకథ చదివినవారూ కాలిదాస ప్రతిభా విశేషము గ్రాహ్యముకాదు. ఇది కావ్యము; అది కథ మాత్రమే. దుర్యానుల కావ్యము కవి కల్పించినది, అహహ! ఎంత నైపుణ్యము! అని మనం చచ్చుకుంటామను. అధునిక నాటక విమర్శ కృష్టితో కలిసింతుమేని కావ్యంబలములో ఆయువుపట్టె కావల్యం పక్షంలో కాల వేడుట అని చెప్పవలసి వచ్చును. ఉత్తమమైన నాటకముతో ఏ పుట్టు ముకూడ కాపాటు, వింద్రచారిము, దివ్యుల కోర్కెను విహించు. వస్తువు పాత్రల చేస్తూ ఉన్నట్లుగానే పాడినవలె.

ఆరవ అంశము ఆరవశ్రేణి అన్న విమర్శ లేకపోలేదు. పామనకిరాయ, మేనకా కవం రిలకు రాజా గోడుగడదని కుఱుచుట తెలియజేయుచుట మాత్రమే ఆరవ అంశము వ్రాసినట్లు కనిపించును. లేక మోడరనే అంశము కిర్వాణి కలిగిన ప్రణయ గాథను ప్రేమకులకు అందజేయుటకో? పరాయణిలను చూచి, ప్రేమించి, అవివాహితను సురంది "అంతే నిధాను, కిరీటం, యథామఘాలే నింపాకూ యామి..." అన్న మధ్యంబుని ఉదాత్తక పీఠి అని ప్రశ్నించవచ్చుకూడా. అది ఎంత అసభ్యమూ, గ్రాహ్యమూ అయింది కవంతల నిషేధ వచనములలో గోచరించును. అంధు కోటి అంధుడేమో! "కాలిదాసునందు వార్తీకి యింకువలె నెరిగిందీ, ఆవేళను తేదంటాను. ఏకో ఓ మహాత్తమమైన ఆశ యమునకు తీరిక నిర్వహ్యము కావోనీ తిరిగింపు కాలిదాసులో లేదు. మంచెడియములకు విందుచేయు మామూ, నెక్కు కలిగినది. అరివి కావ్యములలో ఉన్న రోకాయములున్నా అవి హిందూధర్మ ప్రభావములై కలిగినవేకాని పావకథవారేకములై కాదు. కాలిదాసు రసితము, కౌండియము, నిర్మలకర్తలమును మాత్రంకాదు. "విష్ణు శబ్ద భాం కొడపాకుం పయ్యి" కావ్యంబలము, "కేరీ" కవిత్వము మాటలకు విశాలమణులని చెప్పించుట

కవి పాటి అయినది. సంస్కృత పాపాపి శిష్యులైన యూనివర్సిటీలకుండి ప్రపంచి నవ్వకు భగ్గ ము ఉత్సాహోద్రేకులూ చెప్పవలసివేకాని మనము వ్యాఖ్యాతను చేయింపజేయు గేటె మాలలలో ఉన్నరా అని పండిమాను కలుగవచ్చు. పావ్యాకృతి విమర్శలు కావ్యంబలమునకు అగ్రశాఖలూ మియ్యను. కారణ మ్మిచ్చి ఓ కవి మును మిన్నగా కలిగింతు. "కాలిదాసు ఎంతో కృతిభావంబుతో కావ్యము. కావ్యంబలము లోని అనుభవాలను మనమీద కలిపావే పంపింపమోడము. క. ల్యా శ్రీ మ ము, వ్యక్తము, పామనకులము ... అది కవి కృతించును. మన మైతి తిరిగింపా కాలిదాసు మూర్త్యుకను కావాలి" అని వారి అభిప్రాయము.

కాలిదాసుకేను ఉత్సాహముతో భారత దేశపు పేర్కొనబడు అను కృతించ పారా రణముగా వైరినాటకము. ఇది కవి గొప్ప పాపాట. పావ్యాకృతి (అంగణము) విశా వాహినీలో పేర్కొనబడుట ఎట్లు శ్రీధ్రుడో, గీర్వాణములో కాలిదాసుపేరి అని అర్థము చేసుకొనిన కవ్యకేను. ఇచ్చింది కవిత్వరూపా వైది మామలకట్టుకు పోర పాటు. అటు పండి "కాలికా" విమర్శకు రింగరాగ్రి యుట శ్రేయము. రింగురంగములోని "ప్రతికావ్యమహాపాత్రులై..." అనే శ్లోకా ని, నాటకములోని "గ్రీయాపాత్ర" మర జోన్మళ ఉత్సాహమునకు ఏమి పావ్యము! వైరిలోగానీ, పావ్యాకృతిలోగానీ, మోడరనే పాపములలోగానీ, నిర్మించిన యావక సంఖ్య లోగానీ, మన విశాలచింత నిర్మాపకములు ప్రతిరించునట్లు చేయుటలోగానీ, పాత కల హృదయాలకు ఉజ్జూరణగించుకోలోగానీ, మానసిక ప్రవృత్తి కర్మవైఖామలోగానీ, - చార్లెస్ పావ్య ముగకాడను. పేర్కొనబడు కృతికథ న లో అమృతము కలకంబు అభూగ్యమైన వివర్ణనాపాంము. కాలిదాసు సామ్రాజ్యము కాలిదాసులే! గీర్వాణముకు కాలిదాసులే వాదాతీగా మలచిన వివి మిటియోడుతడిన పెద్దల అభిప్రాయము. ఆరిన ఉత్తమము, అభూతర వ్యాసములు, పావ్యాకృతి, మార్గము, పాం గారు శృంగారము, కవికానిని నిరూపాల మైన తెలి, పేరు పాల్లు పావ్యాకృతి మాటల విరుపు, వ్యంగ్యములు, పాత్రోపిత్తమోభావ, యావక నిర్మాణ వివరాలుగొమ్మ - తెల్ల లేని పాంపులు కావ్యంబలములో కౌర్మకాని వచ్చును. కావ్యంబలము కవి సర్వస్వమైనవో, ఆ నాటకకథానికు ద్వంద్వంబు "అనా పూర్వం పుష్పం ..." అనే శ్లోకములో ఇమిడివున్నది.

అపున్న సారథిముకు అభూతంబలనీ, ఆరేదినయను అందించిన, ఆ ము తె ము ను తొలిచిన, ఆ మధువును గొలిచిచ్చిన, ఆ పుణ్యలమును కిరీలము గాడించిన రిపా ప్యాదినీ వ్యాఖ్యకర్త వారెం! ఇట్లు ఇతర గీర్వాణనాటకములకెల్ల వ్యాఖ్య లు వాని కిమాకా కామదాకు అయ్యంగారు అంధ్ర సంస్కృతి పాపాపి కేరీలకు కవిమలముగా ముదగా! వారినే అమృతమైనది. అది విగిన, నురుసేరి, తెలుగునీడ.

తెలుమందు (కవిత) 15 విమర్శములలో నుండు. 24 పేజీల పేసా రూ. 1-50. భక్త్యులు తెలు. తెలుమందుమిలో - తమిళకు కవులను గావించుట.

★ శివారెడ్డి పద్యాలు ★

పెళ్లిళ్ళ ముచ్చట్లు

చక్కమోములూగి నైకాఖియమమ్మ!
నిండునై నిండు నిండునై
తలలుకానానానా ప్రతియూర పెళ్లిళ్ళ
పెళ్లిళ్ళు ఎన్ని పెళ్లిళ్ళామ్మ!

పాతకాళితై నైకాఖియమమ్మ!
పెళ్లిళ్ళుకొనెద్య పిలవబడె,
మామి అందునుంచి మా ప్రాణి మానిరి
అమరుపెట్టలంటె అమరినెమ్మ!

పెద్దపెద్ద పెళ్లిళ్ళుకొనెద్య
ప్రాయవల్లెనై చెయ్యకంటెపోయి,
కాలకాళితై నై ఖాళి యింకేముంది
నలిగిపోయెద్య నాలుకంటె!

దేశభక్తి

మానవమనస్సు మర్యాదగలవట్టి,
నేను రామిరెడ్డి పెద్దత్యాగి
చచ్చివయమగానె యెచ్చాడుకుభిరేఖ
ఎందుకంటే పోయెద్యనైరాదు?

పల్లవోదయమేల వెళ్ళునప్రాదున్న
మోడెనుంట మాకు మోడెమొన్న,
అల్ల నడవనోరె అలవాటుదప్పింది
కాదులేపోయెద్య కదిరెట్టి!

ఎంతోభక్తులై నై మేమునేకాదు
కాదునాన్న, చక్కండరేడు
తట్టోచ్చి రెండు పోయెద్యపిల్లల్ని
గోటుకేయెద్య, మాటకంటె!

కావలి డి. ము. కోర్టులో

ఆనెం 193 of 54. E. P. 203 of 58.
కూముదూరు రెవెన్యూ - }
కొత్తూరు కాలనాస్తి } —వాది.

T. R. శంకరాచార్య - కల్యాణం—ప్రతివాది.
యీ క్రింది పట్టి చాఖలా ప్రతివాది కాల
స్తి కాన్సిల్ 11-8-1959 తేది నైకోర్టువారి
యెటుట యాలము కేసుబిరుదు.

అన్తి పట్టి :-

కల్యాణం రెవెన్యూలో దిక్కిరెడ్డి యలారా
అల్లూరు పోలీస్టేషన్లో చేరిన కోర్టుకు కా||
అల్లూరు గ్రామములో:- (1) మా గానీ సర్వే
నె 138 తు, యి 5-60 ట్టు, శివు రూ. 41/-
గల భూమి. పాట రూ. 7000/- అ.

—యం. వెంకటాచార్యయ్య, వాది పీఠకు.

అనంతపురం సబ్ జడ్జివారి కోర్టులో

S. C. 30 of 50. E. P. 88 of 58.
నడిపూటి గుమ్మ - వాది-(డి. హా.)

నడిపూటి గోవిందప్ప—ప్రతివాది-(డి. హా.)
నోటిసు:- నై నెంబిలలో పెద్దాల్ల
చాఖలా అయ్యల 26-6-59 తేది నైకోర్టులో
యాలము కేసుబిరుదు.

పెద్దాల్ల:- అనంతపురంజిల్లా కాయ
కుండ్లం కా|| క్యాసాపురం గ్రామంలో:-

కాలు:- ప. నెం: దిక్కిరెడ్డి: తిరం:
ప. పుం. 141.C 2-07 1-12-0

అలో కె. డి. గోవిందప్ప భాగం.

అనంతపురంజిల్లా కాయకుండ్లం కాలనా
దిమిరుకంటె గ్రామంలో:-

ప. పు. 171.D 1-43 2-14-0

" 172.B 9-23 19-14-0

" 173.A 8-01 6-12-0

అలో కె. డి. గోవిందప్ప భాగంకాలనా

—కె. శేషబాబు, వాది అడ్వకేటు.

ఎవరువచ్చునానా, ఏయిచ్చునానా,
దానెయివో, అవలమనెయివో,
కెళ్ళికుతురెద్య, పెద్దపాల్లయ్యంటె
అందలోకెళ్ళు అదెద్య!

మాకరేళ్ళు వోల్ల మాదల్లాబిపాటి,
పెళ్లిమంటకమ్మ రెడ్డుగుంది,
భక్తయ్యలెళ్ళు వర్ణించివచ్చాడు
ప్రాయలేన పెళ్లికైదెమ్మ.

అందగాడు మానీ అందల్లా గ్రాడ్డెలు
నెమ్మరెడ్డి, చాయమందరాగి
ఆ మోహియ్య అవరంజి అందగాడు
కృతీమ రామలింగ భక్తుడాయ్.

మల్లెమంటివాడు మంగళాశాస్త్రియ్య,
అతనితో కులమోగు ఆమకాశి
చట్టిమాటగాడు నడుపెనేకానాను
తగ్గుమొగ్గులేదు తినినోడు.

మేనమామ - స్తోమవరపు

దొండకండు నాలు దొంపాని యమ్మయ్య,
ముచ్చటెనమ్మ ముద్దుమొగమా,
మరుదు మేనమామ చక్కబట్టు నలకుంటె
చదువుకోన్నవాడు నన్నుకోడు.

స్వచ్ఛమైన నయ్య, అచ్చార సాంకాదు,
నారినీచందల నమరాల!
అసలు యేదియల్ల అడోళ్ళంపైలె
చెప్పబల్ల, వాళ్ళ చెయిదగ్గరై!

కొకాటి

కంటి పాతభోండు కానానచంద్రియ్య,
అకలేనినడుగు అమెకర్చుల్లు
కంటివాడుకాదు అమ్మయ్యపెళ్లిగ
అడుగుయెత్తు, తేల్ల అడ్డకాల్!

ఎక్కడోదోయెందో యిక్కడోగర్చుంటు
చెయ్యకాది టిక్కెట్టియ్యమంటె
దబ్బులదగునాడు, యెట్టుంది గమనించె
మానీగాడు, తేడు మంచికెడ్డ!

వైలుదేరి నేను నైరెక్కయదయన్న
గంటల్ల టిక్కుగుంట పక్క
దిన్నేదేమంటి చేరింది మామంటి
అర్థమైకొండ, అమెకయెండ.

చదువుకున్నగదిలు కిరీతలు కామేశ్వ
రమ్మ పేరు, నీతిరామిరెడ్డి
నయదు మల్లెయ్యగ; కరకట్టు మెంకింటి?
కొండమొక్క కాన్సాఖానా!

★★ పల్లెలు ★★

(4.5 కేటోరం)

గౌరవరం గ్రంథాలయం

గౌరవరం గ్రామంకాయితీవాడు
క్రొత్తగా నిర్మించిన గ్రంథాలయ భవనానికి
కావలి నైరద్యమయలు కార్తీక చివుల
కంటికాన్సెగారు యీ నెం 10 తేది
ప్రారంభోత్సవంజేరారు. శ్రీయుతులు శేష
మందరవాళ్ళయ్య, మారి వెంకటసుబ్బారెడ్డి,
యం. అచారెడ్డిగారిం, గ్రంథాలయ నిర్మా
ణంలో గ్రామ పిన్న పెద్దలు ఇచ్చిన సహకారా
కాన్ని ప్రశంసించారు. ఆటల పోటీలలో
గెలుపొందిన కాలరంగి పభాగ్యులకు బహు
మతులు కలచారు. శ్రీ మారి మహాదేవరెడ్డి

వార్షికోత్సవాలు

కొంగరాయకొండ:- ఈ నెం 5 తేది కాన
నదభ్యులు శ్రీ వెలమోను చెంచురామనా
య్యుడు గారి అధ్యక్షతన కొంగరాయకొండ
శ్రీ అయిత్తా రామయ్యరెడ్డి బోధుప్రేక్షాం
నాక్షికోత్సవం జరిగిందగా అగింది. తలు
పు త పురజనలు, పుర కృషిభూమి పాల్గొ
న్నారు. కార్తీక శ్రీ పి. పి. శేషయ్యగారు
ఉపన్యసించారు. కృషిమ కెంగిలితో ఉత్త్య
రైసి విద్యార్థులకు శ్రీ కొంగల్లు మర్సారావు
గారు, కార్తీక పి.పి. శేషయ్య బహుమతులు
నిచ్చారు. రెండోనెంబి 29/5/59 తేది
లర్ పిత్తుల నానంగమ్మ శ్రీ అప్పల అం
జయల గుప్త గారు, ఆ ప్లాటర్ పిత్తులను
యధాప్రకారం ఇచ్చుటకు తన అభిమతిమను
తెలియజేరారు. పభావంకరం వివిధ శేషధా
రియలు, కాలక ప్రదర్శనమాలను విద్యార్థులు
నిర్వహించారు.

—కె. పద్మినీకాయల

మరికెడు:- మరికెడు బోధుప్రేక్షాం
సారస్వతీపంపు వార్షికోత్సవము, యీ నెం
6 తేది సర్వారావుపేట నాగ్గ యి వాది శ్రీ
యన్. పి. రంగారావుగారి అధ్యక్షతన జరి
గింది. హెచ్చాప్రేక్ష శ్రీ పి. యన్. కృష్ణ
మూర్తి వార్షికోత్సవం చదివారు. "తిక్కె
కవికాశిల్లము"ను గురించి శ్రీ మద్దండలె పర్య
కారా యి గాన్త్రీ గారు; "శ్రీనాథుని
శృంగార రససాగరం"ను గురించి శ్రీ పి. కె.
రాఘవాచారిగారు సామ్యకృత్యార్థముగా
ఉపన్యసించారు. వివిధ శేషధారణ మండలు
గాగల నైరద్యం కార్యక్రమాలు చక్కగా
ప్రదర్శించబడింది. లలితమూరి, మం ద రి
గారిల వ్యక్తప్రదర్శనములు ప్రేక్షకుల
ముగ్ధులజేసాయి.

—యన్. ఆదికారాయలగర్వి.

కోయలపాడు:- సోమవర ప్పాడుమరరా
కోయలపాడు ప్రాథమిక పాఠశాల వార్షి
కోత్సవం యీ నెం 4 తేది స కావలిస్థాశ్వ
రానియర్ ఇన్స్పెక్టరు ఆర్. దివ్యకాధం గారి
అధ్యక్షతన జరిగింది. పిల్లలచే వాటిక కృషి
ర్యంకబడింది. ఆటలపోటీలలో గెలుపొందిన
విద్యార్థులకు బహుమతులు కందిపెట్టబడినవి.

—వంగల అంజనేయం.

రేపూరు:- అక్క మాకు కా బా గా
రేపూరు బోధుప్రేక్షాం పాఠశాల వార్షికో
త్సవము, కాననదభ్యులు శ్రీ ఆనం సంతేన
రెడ్డిగారి అధ్యక్షతన, యీనెం 11 తేది జరి
గింది. అక్కమాకు స్కూళ్ళ దివ్యుల యిన్
స్పెక్టరు శ్రీ యన్. సర్వేశ్వరయ్య, శ్రీ పి.
రాజారాం, శ్రీ పి. కామేశ్వరయ్యగారు
కృపించారు. ఈ సందర్భంలో పూర్వ
విద్యార్థి శ్రీ చల్లంపల్లె రామచంద్రియ్య
కు. 100/- అంబిల స గల బహుమతులను
విద్యార్థుల కొసగాడు; రాష్ట్రీకతి, ప్రధాని
మావళిమలను పాఠశాలకు విహార
రించారు.

—పి. తిలవారి.

కలవాయి:- బోధు ఉన్నా పాధమిక
పాఠశాల కృతీయ వార్షికోత్సవం, యీ నెం
7 తేది, కలవాయిలో జరిగింది. బోధు
కావలి అయ్యగారు మాటలపాటగా అధ్య

క్షతన జరిగింది. హెచ్చాప్రేక్ష యిన్. పత్తర్
పాపాచ దిక్షితులయ్య, కార్తీక పత్తర్
మనీశ్ కాపాచ, శ్రీ పి. వెంకటసుబ్బయ్య
గారిల కృపించారు. ఆటల పోటీలలో
గెలుపొందిన విద్యార్థులకు బహుమతులు యి
చ్చబడినవి. ప్రే పాఠశాల విద్యార్థుల చివురి
కృషియ్య యిచ్చిన ప్లాటెరివిద్యులను శ్రీ
మాటపాపాచ ఆ విద్యార్థులకు అందజేరారు.

—యం. మర్రికాన్తారావు

రామ్యులగొండ:- ఈ నెం 15 తేది
కానియర్ రెడ్ క్రాస్ సంఘంవారి బోధు
ప్రాథమిక పాఠశాల వార్షికోత్సవం, క్రైస్తవ
బోధు విద్యార్థులకాని సహాయోగ్ని శ్రీ
పి. జనార్దనరావు అధ్యక్షతన విజయవంతంగా
జరిగింది. ప్రధానోపాధ్యాయులు శ్రీ పి.
వెంకటసుబ్బయ్య వ్యాసరం పరికార. పూర్వ
దిక్కియన్ స్పెక్టరు శ్రీ యం. మామంకరావు
కృపించిచ్చారు. కానియర్ రెడ్ క్రాస్ కృషి
కృపించిచ్చారు; పాఠశాలకు భవన విద్యులు
అవశ్యకతను వివరించారు. ఆటల పోటీలలో
గెలు పొందిన విద్యార్థుల కం ద రి కే
కలిపి ప మ ప్టి బహుమతి గా డి గ్లర్
యిచ్చబడింది. పాఠశాల విద్యార్థులు
"భక్తశ్రీరామ" కాలము, వివిధ శేష
ధారణ వర్ణాలు ప్రదర్శించారు. పాఠశాలకు
భూమి విరాళ మొసిన శ్రీ మంతులు మందరా
మరెడ్డి గారికి భక్త్యవారాలు అర్పించబడినవి.

—కుశ్వరమ్మ, కార్తీకరెడ్డి.

ప్రొమ్మలగ్రాం అగ్రికాం:- బోధు
ప్రాథమిక పాఠశాల వార్షికోత్సవము, క్రైస్తవ
14 తేది కావలి దిక్కి యిన్ స్పెక్టర్
శ్రీ యం. మామంకరావు అధ్యక్షతన జరి
గింది. శ్రీ శేషి వెంకట్రాయయ్యగారు ప్రజలకు
ఉపాధ్యాయుల కొసకలసిన సహకారమును
గురించి ఉపన్యసించారు. పాఠశాల విద్యు
ర్థులు "శ్రీకృష్ణ కులభారము" కాలమును,
"వెంటి మొన్నుకోమ్మ" కాలమును కృపించి
చ్చారు. విశోధకాశ్వర్యమంబాడ జరిగింది.
ఆ ధ్య ము వి చే బహుమతిప్రదానం జరిగిన
కర్వాటి హెచ్చాప్రేక్ష వందన సమర్పణతో
కార్యక్రమం ముగిసింది.

—ఆమకర్ల వెంకటేశ్వర్లు.

కెడ:- స్వామి బోధు ప్రాథమిక పాఠ
శాల సారస్వతీపంపు వార్షికోత్సవం, యీ
నెం 11 తేది స కాననదభ్యులు శ్రీ యం.
మనుస్వామిగారి అధ్యక్షతన జరిగిందగా
జరిగింది. కేలాదిప్రజలు పాల్గొన్నారు.
క్యాళ్ళ నీనియర్ దిక్కియన్ స్పెక్టరు శ్రీ పి.
నాగభూషణం, కానియర్ యిన్స్పెక్టరు
శ్రీ పి. వెంకటసుబ్బయ్య ఉపన్యసించారు.
హెచ్చాప్రేక్ష శ్రీ పి. చెంచురామయ్య
వ్యాసరంకరి, వార్షికోత్సవం చదివారు.
కెడ, కెడగ్రాడ్ కలవాయిలిం అధ్యక్షులచే
కావలికోత్సవము గాదింకబడింది. "బిలి
చక్రవర్తిదాసు", "విద్యు సుహితులు"
అనుకావితలను, వ్యక్తియలకు ప్రదర్శించారు.
పాంథుల సంతోషపాట్లు అధికారికి కమారి
టి. వరహయ్యగారు బహుమతులను కంది
పెట్టారు.

కెడ ప్లాటెరివిద్యుల శ్రీ ఆ యన్
ర్యం, కర్వప్రదర్శనం ఏర్పాటుజేరారు.

—పి. చెంచురామయ్య.

— ୫୦ —

విమర్శకుడు

పాతం అంధ్యపక్షి, బి.టి.వి. కార్యకర్త
నెల్లూరు విశేషం, గారవ మేజిస్ట్రేటు శ్రీ
కొత్తా ఆదిత్యయ్య మంపు 18 వేల ప్రా-
యశివాది పోలీస్ స్టాంపు 18 వేల, ముఖ్యో-
గూడ వారి, నెల్లూరుపక్షి విశేష
పాండురు వ్యాధి.

అది శేషయ్యకు, అతని యింటివద్దకు చాలా
చాలా కాలం గావీవాదమువల్ల కలిగినా నుచు
జరిగి రెండువారు యిలాంటి దౌర్భాగ్యం
చెగినదం, రాజీవదనం జరిగినదట. ఇది శేషం
వల్ల కలిగినానవుననగా, వల్ల కలిగినా
నగునట అయివుంటే బాగుండేది. కాని
వెదికపోయింది. అది శేషయ్యగారు అనవ
ధంగా చూట్టారవచ్చు; దూషించవచ్చు,
జూరీలో లోపమండవచ్చు. కాని దానివల్ల,
ఉపాధ్యాయునకు, విద్యార్థులకు కలియ
లేకపోయినట్లు, అసహాయతైన ఆ వ్యవస్థ
ప్రభావం వల్ల పట్టించుకుంటే, యిలాంటి లోపం
చేయకుండా చూడటం కష్టించవలసి విషయం.
పోలీసు యా విషయంలో కలిసిగా వ్యవహ
రించగ తప్పదు.

డాక్టరు శేషుద్రె రెడ్డి గారై నా తన కుటుం
బీ నులను మరచింది, యిది ముందు యిలాంటి
అవమానికరిమైన కనులు పోగివ్వడా చూడ
మని కోరుతున్నాము. అది శేషయ్యగారు
శూదా తన పుత్రి, బాధ్యతలు గుర్తెరిగి వ్యవ
హారించింది అవపరమమే మౌ నలమ.

నెల్లూరు, కూడూరు ఎన్నికలు మూడు
 నెలలు వాయిదాపడినట్లు దృవపడని అధి
 కారి వార్తి. వాయిదా పడకుంటే, యి
 దికి ప్రాథమిక కార్యకలాపాలు ప్రారంభిం
 కాననియుండెను. కాని అలాంటి దీనిని శిక్ష
 కల్పిత గౌరవమాత్రం మునిసిపల్ ఎన్నికల
 కొరత కాక 25 రోజు రెండు పట్టణాల్లో
 కలవుకాదాగా పరిగణిస్తూ వుత్తరపులు పంపా
 రిటు. దీనివల్ల ఎన్నికలు జరుగునని అనుమ
 నం కల్పింతున్నది. అటు మున్సిపల్ అధికారి
 కొరినవిదాటే యిలాంటి వుత్తరపులు యివ్వ
 నని వుంటుండటం, అవిధంగా ఎవ్వరూ కో
 రేడు. ఇది పారిపాటేకాది, కాకలాం ము
 నసిపల్ ఎన్నికలు వుండని గట్టిగా చెప్
 పడుతుంది.

రావనమర్థము తీర్చి అనం దంచుచు రెడ్డి,
ముఖ్యమంత్రి క్రి నీలం సంచమరెడ్డిని, తిరు
పతిలో కలవకొని, మహమ్మదాఫ్ఘంజీ
ప్రాసూలం వెలకొల్పబడి అనంతరగా
ముఖ్యమంత్రి శక్తివద్దే అనుకూలంగా ప్రాసీ
నావడి. ఈ ప్రాసూలం చాతీ గొడ్డు ముచ్చా
రెడ్డిగారు. ఈ రాజువారంలో గొట్టిసంఘాల
జీవనోపాధిరెడ్డి, బత్తెన పుష్పరెడ్డిగారల
నూతన పూర్వము.

హక్కిని కొండలకు పోతూ నుంచుకొని
 పోయినట్లు చూచి, పరిశీలించాడు, కొండ
 వెంటపడినా రెడ్డి, అదిగాని భూపతిరావు
 గారిని 10, 20 రోజులకూ వెళ్లాలంటే మన
 దిను దీని పోయినాం కొండపాకించాడు.

విజయపురం లో శ్రీ యం. వరసింగరావు
 గారు 20 వేల రాత్రి 5 గంటలకు రావడం
 వేల రాత్రి 6 గంటలకు రావడం, ముఖ్యమంత్రి
 గారి సలహానుసాంతం మేరకు.

(కందుకూరి వీరేశలింగం)

అట్లుచూచి విసిరివేస్తున్నది - వారి క్రమ వారం,
మాదాది, ఆరాటం చూచి తర్వాతి ఈ
సమస్యను బలపరచడంలో, కుమ్మరి-రాజకా
రాన్ని కుమ్మరిపరచడంలో, మూర్ఖ నిష్టల
స్వార్థంనూడా వున్న దేవతాని రాజకీయజ్ఞుల
వూహ. అంధర్మశ్రద్ధ విశయవాదకమిది,
వికలాంధర్మ కలి స్రాధ వాన్ని కోర్కె
కుంటి. దాన్ని దృష్టిగా వుంచుకో, మూర్ఖ
నిష్టల వుదారంగా యీ సమస్యను బలపరచ
కున్నారంటే కాదవడం వల్లనే

ఏమైనా ఇంతవరకు చాలిరి అనంతరం
యజమాని పువ్వులమధ్య పంపంధం ప్రేమ
నిత్యపూజితము, మద్భుతము కావలసిందే
పాసిచ్చి యాదిధంగా కలిగిమించడం కోస
నయం. ఇప్పుటికైనా తెలుగు దీని కు
స్థానానికి స్పష్టతయడం కావలయుగా మలకు
బడిగల పెడకల కలవ్వం.

★ ★ ★

పనులైన వారలకు యిట్లేమి రా
 తెలుగువాడు సోమశర్మయ్యలేడు. ముద్ర
 నులొకప్పుడు మహా దివ్యతలు లేవు. విజయ
 వాడ క్షుల దిగి పోయి క్రమమునాటికి పు
 రంపబడించి కాబట్టి, దానిని తెల్లగాని
 తీసుకొనుటలేదు. అంధి రాజధానిలో
 పత్రికలు ఎంత వెలుగునైనా పొందక అవ
 రాలనగుడా తీర్చలేవు. అందువల్ల, మున్న
 తలో, మద్రాసు క్షుల దిగి తెలుగువారిదిష్ట
 అందులో అధిక ప్రచారముల అంధికి
 విజయవాడలో తెలుగు దివ్యతలు కల
 తీయించి పోయింది.

అంతే కాదు, యీ పనులులాంటి అధిక ప్రధానానికే వ్యక్తిత్వములనువేసి 'అంధ్ర' పత్రిక' మునుపటి స్థానికుడైనా లోలో యిందా అనిపిస్తున్నది. పేటికాల్గి నది, వార్తాల్గి నది, పాఠకుని చేతిలో పదివేలములు వుండవలసి అవసరమున్నాడూ కలిగించడం లేదా అనే అభిప్రాయం కలుగుతున్నది. మేము ఆశ్చర్యం చెప్పేస్తే అయితే అందులేదు. తెలుగుకత్తి, యిది భావముగాని పాఠకుడు నీటిలో వుండేవాడని చెప్పిస్తున్నదనే అనేక అనేక విషయాల కారణం.

వృద్ధియే వ్యాపకతీ "విజయత్యగ్" వచ్చి
 నపుడు, మద్రాసు లోని క్రింద చెందు
 తెలుగు దినపత్రికలు పేజీలు రద్దీపుజేసివది
 కట్టివేయవలసింది, వార్తలకు ప్రాధాన్యం
 యిచ్చివది, అలాగే యిచ్చి కొన్ని పాఠకు
 లికి ప్రాప్తి వ్యాపకం కల్పించవలసి.
 అప్పుడు పాటికొనినట్లుట, క్రొత్త పత్రి
 కను రెబ్బదియేటకు అది ఆవిధంగా రియ
 నవది. కరెక్టిబులు పుచ్చిది. మొదలొంగి,
 పుచ్చి కరెక్టివ్లనుగా ముద్రాణంపై
 కేరీకట్టబడినది. ఎంత వ్యాపకం సాధియె
 పాఠకునిగానా వృద్ధిలో పుంజుకొనడం
 సర్వం కదా? అలాగే అలాగే అభివృద్ధియై,
 ఇంగ్లీషు పత్రికల స్థాయికి చేరుటకు కృషి
 యివలసివలె తెలుగు దినపత్రికలు, వాతావర
 కింగిడికొనడం తెలుగు పత్రికల దురదృష్టం.

మంచి తెలుగు వికపరిగ్రాహకులు కోరినట్లు
 వ్యవస్థగా వ్రాసి జరిగింది. పరిశీలించి
 కోరినట్లు. ఈ కోరినట్లు వ్రాసి పరిశీలించి
 పరిశీలించి ఈ కోరినట్లు మంచి
 పరిశీలించి చూడవలసివున్నది.

(రచన పేరే శారద)

దీని వివాహం 90 రోజు దీటుకుంటే వెంటనే
బ్రాహ్మణి అవుతానని వైధవంగా బలిపెట్టింది.
ఏదైనా క్రిందమాదిరా జరిగితే, కాదు, అది
అంతర్జాతీయంగా, వెంటనే బ్రాహ్మణి అవుతున్నాను
అని చెప్పింది.

పెంక తిక్కన ఎక్కడండి? మన
 గన లేముమనాకే వ్రాశాడు. లేమంటే పెద్ద
 పెద్ద కొమ్మలుండిన చిట్టమనూడా పత్రం
 నేలమీద చలిచింది మాస్టర్లైతే మన
 విడిగా భావించేయండి, మండ్ల ప్రియ
 నిలుపున ఆ ప్రకటనలో హామీవుతుంటే
 నోరు మెదవకుండా వుంటారా? హామీ ది
 నుంటుంది కొందరకు వున్నదాం, హా
 మీంటు పట్టడంతటికాక కాదనే తంటా
 తెట్టింది చూడమనా, శ్రీమద్రామా, బ
 దవ్వంతగా ఏర్పాటు జరిగలేదాయన
 పెండ్లిమాట్రం వివరంవంతంగా, చరిత్ర
 జరిగిపోయింది.

వల్లూరు కాలాని కర్తవ్యము, ముప్పి
మంతుడైన యెవరినను, భాష్యం వ్యాసాని
శ్రీమద్వేదేన హనుమాద్వేదే; మనుమారువారి
పాత్రులు భక్తుల గ్రామ్యులైన శ్రీమనుమారు
నుంచుకొనువేదేనాని మేనానాని సాధారణ
వలె సహజమైనట్లు, 90 లేదా పదిని స్పష్ట
మంలా మంలాశ్రీరంగా దివామారువారైన
జరిగింది. లేమనగా ముప్పివర్తనము, ముప్పి
త్రుక్క-గ్రామాల ముప్పివర్తనము - చాలమంది
వివాహానికి వశమైనారు.

★
రెడ్డి అండ్ కో.,

మా దైవ భార్య సేవించువారు
యీ పండలకాలం దేహ పృక్కు
తన గమనించుచూ జాగ్రత్తగా
తనికోవలెను. పండల దిబ్బ
చిక్కుచీగా పుండే యెడల యీ
రోహణకారైలో మందు సేవించ
డం అని తర్వాత తీసికోవడం
మంచిది.

—కె. వి. రాఘవరెడ్డి,
ప్రాచీనమేజరు - గుల్బర్గా

స్త్రీల ఆరోగ్య మౌఖ్యములకు
 లోత్ర
 కిసలీ పుటేరం
 బెనెఫిట్ టెబుల్ట్స్
 బెనెఫిట్ టెబుల్ట్స్
 అంగ్లీషు కెకే క విజయము:-
 సీతారామ జనరల్ స్టోర్స్ విజిన్సెస్
 విజయవాడ . సింధురాధాపురము.

లీజుకు యివ్వబడెను

[illegible]

—విన్నా రామగోపాల్ రావు.

2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841.

మోసపోకండి

ఎవరో యిద్దరు వ్యక్తులు అల్లూరు పసిని
 పల్లెటూరు మా 10వేల రెడ్డి అండ్ కో.
 పేరుతో బొవడల అమ్మ చుట్టూ తిరిగి
 వున్నది. వారిలో ఒకరివద్ద యం. డి. డి. యస్
 రాక్షసు సర్దుకున్నాడ అన్నది. అందరిం
 (40 రోజులు) తుండు కూ. 40/. లా చెప్పి
 కొంతవంత అడ్డాస్సులిసికొని ఏవో పట్టాకా,
 మాత్రం యిచ్చిపోతున్నాటిట యిది అంత
 పట్టిపోయింది. మేమీ అలాంటి పర్సన్లు ఏమీ
 చేయలేదు. వారిని నివృత్తి. వారిని మాకు
 పట్టియిచ్చిన అమలు మిది యివ్వలేదు. మా
 యందు అభిమానం గలవాడు పోయిద్దారా
 గాని, ప్యయంగాగాని మా యింట్లోనుంచా
 మా తుండులు సేవించవద్దని పూరించు.

—కె. వి. రాఘవరెడ్డి.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ - ರತ್ನ ಕಂಠಿ.

പ്രൊഫ. ഗോവിന്ദൻ - പ്രൊഫ. ഗോവിന്ദൻ.

హైద్రాబాద్

ఇందువల్ల యాచన్యంబి రెలియ దీక్షన
మేయన గా::

[illegible]

—మనా చెందము.

(255)

१६ नवंबर १९५१, बुधवार

20.3.1989.

నాజీవితవిశేషాలు

*** నెల్లూరు వెంకటరామానాయుడు ***

వివాహం మానుకొన్నాను

మా తల్లిగారు, మా అక్కగారు రామ నువ్వు అనే అమ్మాయిని చాతురూ వుండి నది, వారు యిచ్చి పెండ్లికేసుకుంటామనే అభిలాషతో, ఆరాజ్ వృత్తములో ప్రజా సంఘంలో వివాహం మానుకున్నాను. అదిగా! చేతనానికి చేకసిన చేయడానికి వివాహం ప్రతిబంధకంగా నిలిచింది. యె.దానో చూపుంటే పేదవాళ్లు కుటుంబ పోషకు యెన్నో ఆకారాలు చేయవలసి వస్తుంది. మా అమ్మ బస్టివాడుగా చాలా చుంచుకుంది. పట్టణం, పుల్లెడు గుణ ములు కలవాడు. వాణే అయినా యెప్పుడూ కుంచుకుంటే పేదవాడి. ఆయన వివాహం చేసుకున్నాడు. యెద్దరు మగపిల్లలు, ఒక ఆడ పిల్ల. సంపాదకదన ఆయన అమెరికా అను భవించేవాడు. వన్ను పెండ్లికేసుకోలేదనే వచ్చిపదనది, తానెందుక పెళ్లిచేసుకోవానా అని భావించేవాడు. అలాటి వృత్తమునైన మా అమ్మ గారుగూడ సంపాదకాధన తట్టుకో లేక, పేదకనానికి లొంగి, పొట్టపూడి ప్రక్క గొర్రెపాలెంలో అమ్మితుడైన మారిజన సీతను వాడి కుటుంబమునకు పోర్లీ విదేశా మూలా సంతకం చేశాడు, యంతా ఈ, 200 లకు అలిచింది. అది తెలిసినవారితో నేను చాలా తొందరకాను. యెట్లయితే నీ యింటికి అమ్మనీ రావనిగూడ తెలియరాను. అసలే సున్నితహృదయం, ఆకారాలు చేసే వాడు కాదు. నేనురాపాడడంతో మరీ కంగి పోయాడు. అలాటి వృత్తముగీగూడా లొంగ దీసింది పేదకనం. ఈలాటి సాధ్యకాలవల్ల వివాహం ఎట్టిగా మానుకున్నాను. వారి

యా వివాహవాంఛ వన్నుగీగీగీగీ మా ఇంట్లో వా వివాహానికి పెనుగుతున్న అమ్మ యి యందు చెల్లెల్లిభావం కలగడం పాచ్చైంది. ఆ అమ్మయియెడ వాత్సల్యం వృద్ధిఅయింది నాకు. యెక్కడైతా మంచిచోట యిచ్చి వివాహం చేయవలెనే తలంపు మొదైంది. తరువాత నెల్లూరు ప్రక్కనవుండే రాజా పాలెంలో వా పిల్లలకు మూడునీ కుటుంబం వున్నది. వా పిల్లల పెద్దగొడుగు నెల్లూరు వెంకటరామయ్యయ్య యిచ్చి వివాహంచేశాను. వాళ్లు ముగ్గురు అమ్మగమ్మలు. రెండవవాడు రాజీ, గొంగ, దుర్గాధరు. వాడికాథ ఆ అమ్మయికి యెక్కువైతట్లుంది. ఒక వాడు ఆ అమ్మయికి వాటిలోబడి చనిపోయింది. పెంచిన చిల్లకను పిల్లకి పనుప్పించిపెట్టెంది. నేను చాలా భావబద్ధును. ఆ అమ్మయి చేతుతో యెదైతా స్వలిదిమ్మం పిల్లరచా అని పిల్లి. వాని నావద్ద బిల్లులెందుకు పిమ్మచెయ్యలేక అట్టే వా వృద్ధకం కిదిలమై పోయింది. ఈ విధంగా వా వివాహాధ అని పోయింది.

పల్లిపాడు ఆశ్రమస్థాపన

సి. వి. కృష్ణయ్యగారి ఆశ్రమ (తల్లి కల్లి) గారిపూర్వ కల్లిపాడు. అక్కడ ఏటిపడ్డవ ఒక (13 యేరాలు) మంచి తోపుతుంది. కృష్ణయ్యగారి ఆశ్రమస్థాపన వృద్ధకం కలి గింది. కృష్ణయ్యగారు గాంధీగారి వలెకృతి ఆశ్రమానికి పోకముందు ఆశోపురినీ అక్క డోక సుగ్రహాపించాలని, అది యెటియెప్పుడు గనుక అదిట్లునుండి రహస్యంగా ఆరాచ కోద్యమం వడకడానికి భాగంబుందని ఒక పూరు. అక్కడే ఒక ప్రెక్సు తెట్టెట్టు.

సింహపురి అనే ఒక తల్లిగ వడితెట్టు అని ఒక సంగతి. ఆ తేతుతోనే తల్లిగ త పాటూ దు నువ్వురామయ్యగారు పల్లిగ స్థాపించి కొంతకాలం వడకడం జరిగింది. ఆరాచకోద్యమం వాటూ దు నువ్వురా మయ్య, ఆ య వ భాగ్య రావలెవ్వతెన్ను గార్లుగూడ కృష్ణయ్యగారిది. గనుక, తల్లి పాటిలో "సింహపురి" తల్లిగ పంకల్లు గూడ వారు యెరుగుతున గనుక తేతువార వారు నెల్లూరులో ప్రెస్ తెట్టడం పిల్లలతరు వాక ఆ తేతుతోనే తల్లిగ స్థాపనగూడ జరిగింది.

తరువాత ఆరాచకోద్యమ సంబంధకలంకా గాంధీగారు వలెకృతి ఆశ్రమ స్థాపనం తరం, క్రమకా గాంధీ వృద్ధకం లో పిమ్మ పోయినాడు. సి. వి. కృష్ణ తెల్లి కొంతకాలం పలకృతి ఆశ్రమంలోవుండి వచ్చి వారు. పల్లిపాడు ఆశ్రమస్థాపన వాంఛ మొదైంది. దిగుత్తి మానుకుంటే రావునామగూడ పలకృ తిగా వున్నాడు. వారుగూడ యెక్కువకు వచ్చేట్లు ఆశ్రమస్థాపన పరిగట్టు తీర్మాన

మొంది. ఆశ్రమానికి ఆ 13 ఎకరాలు కొర దానికి దిక్కుకావాలి. కంకమ్మగారి కుటుంబ సుగూ యా తిగబిట్టిలి చాది. ఆమె యెన్నున్నది. వాని దిక్కు పిగలలేదు. ఆమె కుటుంబం అమ్మనాన్న వంది. అమ్మనన్నది యెక్కువైంది. ఆ పిల్లలలో ఆశ్రమస్థాపి కొందానికి దిక్కు యిచ్చిరారా. యెటూ తోచు తెదతోపున్న వ గ తెల్లి కావద్ద యిచ్చి బాతులతో తెగయ్యి దిక్కు తెచ్చి వుంది. వరాలు అంగల్లో పిల్లయింది దిక్కు తెచ్చి ఆమెవద్ద యిచ్చాను. సి. వి. కృష్ణ రామగారి వున్నాడు. రంబిగీ ఆదయ్య ఆయన చేతుల పోసింది. ఆయన తెల్లి ఆ భూమిని కిట్టకు చేతుకున్నాడు. అది 13 యేరాలు విట్టేంది, ముడిచిపెట్టు, చింత పెట్టు వల్లెరాలున్నది. మంచి దిక్కుమైన ప్రదేశం. ఒక బావిగూడ వున్నది. ఏటిపడ్డు. అయితే అది కాకకలుపులకు తినుకున్నట్లు భావం. అందువల్లనే 7, 8 వందల చూపాయలకు వాటింది. నేనుగూడ ఆశ్రమంలో వుండి పోయేట్లు ఆకాటి పంకల్లు. (పోతం)

పల్లెలు

బుచ్చి దొంగతనం

బుచ్చి దొంగతనం బోర్డు ప్రామాణ్యంలో యా వెల 7 లేని రాత్రి దొంగతనం జరిగి, ఈ, 2500 లు ఆపహరింపబడినవని తెలుస్తున్నది. మూలు దొంగత్తు తగుల తెట్ట బడినవట. మూలు అధికారిగిరిమంచి పొగరావడాన్ని పరిమళంలానున్న కొలిమి పనిచాడుగాని, తెలియకేకావని; అంతట స్థాపి క పో తి ను పదయింకొన్నది మరీ కొందరు తాళం పగులకొట్టి లొంగి కృత కించగా, కొయ్యలీరువా తగులబడిపోయి వుండనీ; గాడకేలీరువా తిలుపులు తిను బడి అందులో పోలుపందిలో భద్రకరచ బడిన ఈ, 2500/-లు ఆ ప హరించబడి వున్నట్లు కనగొనబడినది తెలుస్తున్నది. ఈ దొంగతనం విషయంలో మూలు తెటర్ వరసయ్య, సుమాస్తా క్రిమినాలరలు అమరా వింతబడి, పోలీసు కస్టడియానికి తినుకోబడి, వామినమీద వదలబడ్డారట. దొంగతనం ఆచూకీ ఇంకాగారవట. ప్రేమయ్య పోలీస్ థర్గాపు జేస్తున్నది. —సి. వి.

కందుకూరు సన్మానం

ఈ వెల 13 లేని క్రిమిపల్లి రాధా కృష్ణయ్య, కందుకూరు కంచాయితీ అధ్యక్షు లుగా ఎన్నికైన సందర్భంలో శ్రీ రాధాకృష్ణయ్య తదితరసభ్యులగౌరవార్థం కందుకూరు కైక్యసంఘంచాది విందులేనీ పక్కరించారు. వాటిసభ్యులసభకు జిల్లా కాలిగెస్ అధ్యక్షులు క్రి మత్సేపల్లి మానుకుంటే రావుగారు అధ్యక్షత వహించారు. కావసభ్యులు క్రి వల మూ కు చెంచురామాచార్యుడు, క్రి అనం సంతకరెడ్డిగారిలు, క్రి నందా మూర్తిందేయకన్నె క్రి రాధాకృష్ణయ్యను అభివందిస్తూ మాట్లాడారు.

అగోపరాత్రి శ్రీ రాధాకృష్ణయ్య తదితర కంచాయితీసభ్యుల గౌరవార్థం కైక్యసంఘము వారు ఏ ర్పాటు లే పిం గొప్పరించుట, తాలూకా కృతులు, గ్రామపెద్దలు చాల మంది పాల్గొన్నారు.

కావలిలో యువసమితి

కావలిలో యువసమితి ప్రజాపోషకమి

పార్టీలకు తెలిసిన రీతున యువకులు, కావలిలో యా వెల 10 లేని సమావేశమై విక్ర సావరిస్తు యు వ ధన సమితిని స్థాపించారు. వాటి సమావేశాన్ని కావలి ఆద్యోగిక క్రి డి. రామమూర్తి పోషించారు. రాష్ట్ర యువజన సావరిస్తు వాయితలు క్రి క. వి. రఘునాథరెడ్డి అధ్యక్షత వహించారు. క్రి వి. మాంకొండారెడ్డి-అధ్యక్షులు; క్రి డి. రాజారావురెడ్డి-ఉపాధ్యక్షులు; క్రి యం. మాంకొండయ్య-కార్యదర్శి; క్రి యస్. ఎ. రహమాన్-సంయుక్త కార్యదర్శి; మరీకొందరు సభ్యులతోటి సమితికార్యవర్గం ఎన్నుకొ బడింది. —సి. వి.

సూళ్లూరుపేట సన్మానము

మూల్యులపేట బోర్డు ప్రామాణ్యంలో చాలకాలం ఉపాధ్యాయుడుగాను పాద్యా ప్తరుగా పనిచేసి కనక విరమణలేన ప్ర మెల వరపు వెంకటరమయ్యగారి, స్థాపక ఉపాధ్యాయుడందరివారు ఈ వెల రి లేని సుపంకా పర్యానించారు. వాటి విశ్వాసపథకు క్రి విస్వా సరిసింగరావు అధ్యక్షత వహించారు. క్రి వెంకటరమయ్యగారి మానుకుంటే ప్ర సంగీతం రావచంద్రరావుగారు అవిష్కరించారు. క్రి వెంకటరమయ్యగారి సునిశిత ములను సభాధ్యక్షులు శ్రీ రావచంద్రరావు, కొట పాద్యాపత్తు క్రి డి. మందకం, శ్రీ డి. నీతాపతిరావు, చాక్రద డి. ఎం.లెకమా ప్తనాయుడు మొదలగు క్రిమిలులు, పూర్వ విద్యార్థులు, ప్రస్తుత విద్యార్థులు-యావన్నుండి కొనియాడారు. క్రి రమణయ్యగారి తిమ కుభాకాంక్షలందరేకాడు. సహాయోపాధ్యాయులు యావపురు తామరాసిన కద్యరత్నా లను పథలో తరించారు. ఈ పాతకాల ఉపాధ్యాయ సంఘంవారు ఒక పెండి కట్టెర మను, విద్యార్థిసంఘంవారు రతకపాకిమ కాంబ్లం పోడి, క్రి వెంకటరామయ్య గారివైతమ అమరాగమును పోషించారు. కేసటిమిందుకో ప్రాసంగ్యమైన పర్యావరణ, కార్యదర్శి మంగిరాచలంకోట, రాధి సువర్ణపోషి మైల వింకుకోట ముగిసింది. —కొం 10 క కేటూ

అద్భుతముగా పనిచేయు ఆయుర్వేద మందులు

కవిరాజ్ ఎక. ఎక. సేక

1 కర్పూరారిష్ట:-
వాంతులున్నా - వుండకున్నా అన్ని రకాల భేదముల పెంటనే ఆపుతుంది, కలరాను తగ్గించి ఆపుతుంది. ఒక్క సీసా అనేక ప్రాణాలను రక్షిస్తుంది.

2 కస్తూరి కల్పరసాయన:-
అగిపాద్యే గుండెను - కడిపాటుంటే వాడిని, ఉద్యోగతరది మృదయము నకు బలమును చేకూర్చి, భయంకర కుష్ఠితులనుండి కాపాడగల కత్తిరంత మయిన కౌ స ధ ము. ఒక సీసా యెత్తుమా చేరవుచుకోగినది.

3 దశమూలారిష్ట:-
నెరుమల పోడికి ఉత్తమ కౌ స ధ ము. సరముల తలపీస నక - వ్యవస

భావము - నిస్సర్వము - నిత్యానామ మెదడు అలపటను పోగొట్టును.

4 ఆమృతవల్లి కషాయము:-
రక్త ఆ భి వృద్ధికి మంచి టానిక్కు. చర్మవ్యాధులు గూడా పోవును.

5 బృహత్ ఆమృతవల్లి కషాయం:-
రక్తమును కుష్టికర చును. రక్తము విషమెట్లైనప్పడు - మెర్క్యురియల్ పొక్కులు - ముండి కరువులు - పగిలుమలక పెంటలే తనిచేయును.

6 అకోకారిష్ట:-
పాటిలేని గర్భాశయ కౌ స ధ ము. శ్రీల టుకు రోమములను కూరింది పెంటలే తనిచేయును. శ్రీల ఆరోగ్య మును కాపాడును. ఒకపాకీ వాడి చూచిన తెలియును.

కవిరాజ్ ఎక. ఎక. సేక అండ్ కంపెనీ,
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.
18/1 & 19, లోయర్ బెత్ పూర్ కోట్ట - కోల్కత్తా-1.
డిస్ట్రిబ్యుటర్లు:- సి. అర్. గోపాల్ (బెదర్) - నెల్లూరు.

ప్రయోగానంతరమే సహకార వ్యవసాయం అమలుజరపాలె

నాగపూరులో జరిగిన కాంగ్రెసు సమావేశంలో సహకార వ్యవసాయ తీర్మానము అమలించబడినట్లు తెలిపింది. ప్రస్తుతంలో భయంకరమైన ఆర్థికమైనది. దేశం నలుమూలలనుండి నిరక్ష, నిస్పృహలే పెల్లెలుతున్నాయి. మధ్యతరగతి రైతాంగములో నూటికి తొంభైమంది సహకార వ్యవసాయానికి అవకాశముగ కనబడుతున్నది. అధిష్టించినా, రాజకీయంగా, ముస్లింలలో దేశవాయువుల కొందరు సహకార వ్యవసాయానికి తీవ్ర వ్యతిరేకతను ప్రకటించారు. అధిష్టించినా గానూ అసమర్థత కారణంగా కాంగ్రెసు పార్లమెంటులో పార్టీ కార్యదర్శి వదలి రాజీనామా ఇవ్వడము, ఆ రాజీనామా అమలించ బడడముకూడా జరిగిపోయింది. సహకార వ్యవసాయముపై ప్రధాని నెహ్రూవు వున్నంత వట్టుదల యిదే కాంగ్రెసువాడికి వున్నట్లు కనిపించదు. కాంగ్రెసు అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీ అంత ఎక్కువగా మాట్లాడక పోయినట్లునీ, ప్రధాని నెహ్రూ మాత్రం యిట్లు తిరిగి సహకార వ్యవసాయాన్ని గురించి ప్రచారముచేస్తానని, మిన్ను విడిచి మీద తడినా సహకార వ్యవసాయము అమలు జరిపేది భాయనని నోక్కి వక్కాణించుచున్నారు. కాంగ్రెసు వాదులు సత్తా ముఖమున, నేరకలపైన నాగపూరు తీర్మానములను వ్యతిరేకించుటకు ఏలులేదని ఆధుల భారతి కాంగ్రెసు తీర్మానించినది. కానీ పార్టీ సమావేశాలలో నాగపూరు తీర్మానాలను వ్యతిరేకించుటకు, విమర్శించుటకు ప్రతి కాంగ్రెసువాడికి హక్కు వున్నది.

ఇది దేశభద్రవ్యవస్థకు సంబంధించిన సమస్య. మనది వ్యవసాయదేశం కాబట్టి వ్యవసాయ సంస్కరింపబడి యేని అమలు జరిపినట్లునీ, రాగా అలాగింది, దూరదృష్టితో చేయాలి. లేనిచో ఎన్నో చిక్కులను ఎదుర్కొనలసి వస్తున్నది. పార్లమెంటు పథ్యము మనదీ గాని చెప్పినట్లు దేశంలో సహకార వ్యవసాయము అమలు జరిపితే విప్లవము, రక్తపాతము సంభవిస్తుందనే దానిలో వూర్తి వచ్చును లేకపోయినట్లునీ, యీ విషయముమీదా దృష్టిలో వుంచుకొనుట మిక్కిలి అవసరము.

ఇటీవల ప్రధాని నెహ్రూగారు సహకార వ్యవసాయాన్ని గురించి మాట్లాడుతూ, దీనిని బలపరచగా ఎవరినైనా రుద్దమనీ, యిది స్వచ్ఛందం మాత్రమేనని చెప్పారు. ప్లానింగ్ కమిషన్ పథ్యము శ్రమకాకారా యుగాలమీదా సహకార వ్యవసాయాన్ని బలపరచగా రుద్దమన బయటపడ్డాయి. ఈ సమాఖ్య విస్తరణకై రైతాంగానికి నిస్పృహ కొంతసేరకు తొలగిపోయింది.

రైతాంలో అమలుజరుగుతున్న సమస్య వ్యవసాయానికి, నాగపూరు కాంగ్రెసు తల పెట్టిన సహకార వ్యవసాయానికి లేదా వున్నట్లునీ, రైతాంగములో భీతానాము కలగుతున్నది. సమస్య వ్యవసాయములో భూమియంతయు ప్రభుత్వానికి (బాటినీ) ప్రజలు ప్రభుత్వమువద్దకు తీసి బ్రతుకే పలకేసిరి. కానీ సహకార వ్యవసాయములో భూమి వ్యవసాయము వుంటుంది. ఎవరి భూమికి వారికేదోకే కష్టపట్టుకుంటారు. ఎవరాలూదామని నేడ్యుభక్తపెట్టకొని,

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులరెడ్డి
వి. ఏ. బి. యల్.

ఎవరాల దాదాపానీ ఫలితముకూడా మంచు కొంటారు. తది విషయముకూడా ఒక పెద్ద కమిషన్ యేర్పడి, తదిమంత్రిగారు సంఘభావనతో నేడ్యుచేసుకొంటున్నారు. దీనివల్ల రైతులకు సహకార, సంఘభావన అలవడునని, నేడ్యుభక్తపెట్టకొనలనని, కాస్త్రీయ పద్ధతులలో యంత్రాలతో నేడ్యుచేయటకు అవకాశమువుండగలదని, ఫలితమును పెరుగగలదని కలంచబడుచున్నది. కానీ సహకార వ్యవసాయమువలన రైతులలో వుత్సాహములేదని, కంటకుడా తగ్గిపోగలదని కొందరు భావిస్తున్నారు. ఏదీ ఎట్లున్నా సహకార వ్యవసాయము సమస్య వ్యవసాయానికి దారిమీయరాదు. "కానీ" అనే మనస్తత్వము ప్రబలముగవున్న మన దేశంలో సమస్యవ్యవసాయము ఎట్టి కలిసికట్టు లోనూ పరిపడదు.

భూవసతికి గరిష్టప్రమాణ నిర్ణయం

జనవాణి

ఈ నీర్దికకర్త వివిధ సమస్యలనుగూర్చి పాఠకులు చర్చించవచ్చు. తమ తమ అభిప్రాయాలను స్పష్టంగా వెల్లించవచ్చు. వ్యక్తిగత దూషణలకుమాత్రం యిది వేదికకాదు. —సం. జి. రై.

ఎందుకు సత్యాగ్రహం?
అసంతృప్తికర ప్రజలను మోసపుచ్చుటలో పాక్షికావక కాత్మిక సమస్యలవలె; పెల్లెలుతుండగలయుల దృష్టిని మరలించుటకు శ్రీ జి.సి. కొండయ్య ప్రభుత్వం దోషం ఆయుధం సోమశిల ప్రాజెక్టు. సునత్సానినీ వస్త్రేందు సాధ్యునా సత్యాగ్రహం చేస్తాం. సత్యాగ్రహం చేస్తాం అని బెరించడం మామూలై పోయింది. ఎప్పుడు సమావేశం జరిగినా మొదటి తీర్మానం యిదిగానే వుంటుంది. కాత్మికావక భరించని యీ సత్యాగ్రహ తీర్మానమునే ప్రజలకు పరిచాస్తే పోయింది! గత 27 తేదీ పెల్లెలుతు రామచంద్రారెడ్డి గారి అధ్యక్షతన జరిగిన సమావేశంలోగూడా యీ ప్రత్యక్షపోరాటం తెదరి. ప్రభుత్వం.

ఎందుకంటే యీ పోరాటం? సోమశిల ప్రాజెక్టు కావాలంటు, పెంటనీ అమలు జరుగుతుంటుంటే వివాదం లేదు. దానికొక అంశంకేవల చేయడంలోగూడా రిక్కులేదు. కానీ మన కండ్లముందు కొట్టాడి భవంతో ముర్రాప్తంలోనే నాగా భూమిగలం పండి బ్రహ్మకైర ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం జరుగుతున్నపుడు, యితర అభివృద్ధి కార్యాలు పాగుతున్నపుడు, పెండప్రదాని భవంతో ప్రభుత్వం నానాఅగర్లు పడుతున్నపుడు, చూస్తూ ఎట్లా యీ విధంగా తెలియచడం? సోమశిలవంటి సమస్యను రాజకీయాల కలితంగా కుక్కిరించడం అవసరం. అన్నిరాజీయ పార్టీలకువెదిన పెద్దలతో ఒక సంఘం వున్నది. దానిని విడదీసి, దానిర్యాగా కొంతయింటిగా అంశం లేని చేయడం, ఇధిలు పెట్టడం, సమావేశాలు జరిపడం, కానీ సమస్యలర్యాగా ఒత్తిడిలేవడం

మధ్యతరగతి రైతులు ఈ ముఖముగనే వున్నారు. భూస్వాములకు తప్ప, మధ్య తరగతి రైతాంగమునకు దీనివలన కలిగినట్లుమ వుండదు. కాబట్టి రైతులు, కాత్మికలు భూ సంస్కరణలకు మృదులవుతారమగ సమర్థులున్నారు. భూసంస్కరణలను అమలు జరుపుటలో ప్రభుత్వముతో సహకరించుటకు కాత్మిక రైతులు ఎదురుదిగించి కుక్కనిచ్చి యులె యున్నారు.

సహకార వ్యవసాయమును గురించి అంత వత్సాహము కనిపించదు. సహకార వ్యవసాయమును గురించి ప్రభుత్వపు వ్యతిరేకతను కన్పిస్తోంది. మన దేశమునకు సహకార వ్యవసాయము పరిమళంకూడా అనేది మొందుగను నింపాలి. అందుకుగాను భూసంస్కరణలు అమలుజరిపి, గరిష్ట కమిటీకొరకు దిగిరిన భూమిని సేవలకు తీసియిచ్చి, ఆభూమిలో సహకార వ్యవసాయప్రయోగం కలిగింపబడ బడుపుట అవసరము. సహకార వ్యవసాయము జయప్రభుత్వమే ఆనాడు రైతాంగము మీదా ప్రార్థన తోడ్పడగలదు. సహకార నేడ్యులలో ప్రయోగం కలిగించ బయ్యకొన మైతే రైతులను చేరవలసిందిగా కామప్రచారం చేయగలనని ఆచార్య రంగ గా గారు చెప్పారు. కాబట్టి రంగగాడు చెప్పినట్లు ప్రయోగం కలిగించ అవసరము సహకార వ్యవసాయమును అమలు జరుపుట అన్నివిధముల శ్రమపెట్టవచ్చు.

మరలా విశ్వనాథపురం అగ్రహారం పట్టి గులు అధ్యక్షులుగా వున్నది. విద్యల విద్యా సౌకర్యంగా, రహదారి సౌకర్యంగానీ శ్రమ. కాబట్టి కొత్త పోయింది పై అగ్రహారం వరకు సాత్త సౌకర్యము, పోయింది రహదారి ఏర్పాటు, విద్యుత్ సౌకర్యము కలిగించ వలసివినా ప్రభుత్వము ను కోరుచున్నాను.

—యం. వెంకటేశ్వరశర్మ.
ప్రియూనివర్సిటీ వరకే
"ఎకనామిక్సు" కలిగివున్నట్లు

ఈ సందర్భరం శ్రీ వెంకటేశ్వర యూనివర్సిటీ సంబంధించి ప్రియూనివర్సిటీ కలక్షన్ "ఎకనామిక్సు" కేవలం వున్నంత 10 సంకా ఇంతకుముందు శ్రమ. నాకులో చదువుకు పోకాంత, కలిగి ప్రశ్నలకు ఎక్కువగా సంబంధమేలేదు. అలవరుతున్నైత విద్యార్థులకు యంతరీ కలిగివున్నట్లునీ తెలియక కలిగిందాడు. కావున శ్రీ వెంకటేశ్వర యూనివర్సిటీ నీ, యూని, బోర్డువాకు ఎకనామిక్సు కేవలం విషయంలో దృష్టిని పోయింది. కలిగి ప్రశ్నలవిషయం జరిగింది, శ్రీ ప్రజలు కాళిక విద్యార్థులకు రావలసిన మార్కులను నూటికి కలిగియక పోయింది వారివిషయ ప్రభుత్వ వోటా విషయంనీవదిగా కోరుచున్నాను.

—కూమాటి రాజేంద్రరావువాయుడు, కూమాటివారిపాలెం.

సినిమాహాలులో సైకిల్ విడిచాగాల
దొంగరసం

ఇటీవల సినిమాహాలులో సైకిల్ లెట్టు, బిల్లులు, హోల్డర్లు కొంగరవాలు జరుగుతున్నాయనీ వదలబడినవి. అది వానిషయం లో రుద్రావేది. 17-5-59 తేదీ పోయినా లం మొదటి హాక్ రంగమహార సినిమాకు పెల్లెను. సైకిల్ స్టాండులో పెట్టి, స్టాండు కీడుకు ఒక అనాడునుమూడ చెల్లించాను. అట వదలిన తర్వాత వచ్చిచూడగా, నాపై కిర్ర దైవమో, హోల్డరు, బిల్లు కొంగరింక బడి వుండెను. ఈ ము సమూలుకేయబడి, స్టాండులో వుండగా, సైకిలు మాగ్రిత పెట్టవలసిన కాన్య కిర్రాండ్ కీడుకొరగా! అతనికి తెలియకుండా కొంగరింక ఎలాజరుగుతుందీ? కాబట్టి రంగమహార అధికారులు సైకిల్ స్టాండ్ కీడుకు మందలించి, కొంగరవాలు విచారించడం అవసరం.

—కోపూరు పెక్కెడు.

విశ్వనాథపురం అగ్రహారం
నూడూరు కావాలా కొత్త పోయి

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవినీ (రిజిస్టర్)

ఏల్లల రివర్ అండ్ స్ట్రీక్ వ్యాధులను నివారించును

డాక్టర్ విల్లా పాపయ్యపాత్రుడు ఆండ్ బ్రదర్స్

19, బక్షిచూడబడి - మైసూరు - మదరాసు. 4. ఫోన్ 71354 య.

క్రాంతి: 7, సారంగపాటిగారి కూర్చుండి - మంధిరము.

అన్ని మందులపావులలోను దొరకును

కొక్కర్ల కొమ్మయ్యగారి సెక్రెటరీనివాదినీ

ఈ "భవశక్తి" గురించి (రిజిస్టర్) కలిగి, కుక్కవారి, కచ్చు, కిక్కుగిది క్వులలో గాగ్గంటిగా ముతువును. మా ఫోన్ క్రిడే మార్కుల కొమ్మయ్యగారి వారును. వ్యాధి విషయములు తెలుపుడు - యంతరీ మిందినది ప్రకటనముగా నేను.

ఒక వారమువరకు వైద్యము రూ. 7/- య. ప్యాకింగ్ పాస్టెజు వేరు.

"అయ్యకొమ్మ" - నైడ్యునివాదినీ "విదా" కొక్కర్ల వెంకటయ్యయ్య

కలిగి వున్నది (రిజిస్టర్) ఆయి క్వుల ప్రాక్టీసు - 22, కాల్లవారిపాలెం, పెల్లెను.

